

*О.Н. Ярмиш, д-р юрид. наук,
О.А. Гавриленко, канд. іст. наук*

**ПРАВА, ЗА ЯКИМИ СУДИТЬСЯ МАЛОРОСІЙСЬКИЙ НАРОД 1743 Р.
К.: АТ Книга, 1997. 547 с.**

Минулого року зусиллями Інституту держави і права ім. В.М. Корецького спільно з Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського було видано нову книгу з серії «Пам'ятки політико-правової культури України». Знов, після майже 120-річного забуття, побачив світ проект першого з нині відомих Кодексів українського права – «Права, за якими судиться малоросійський народ».

Перевидання цієї визначної пам'ятки української правової думки з цілковитою впевненістю можна назвати «подією року». Адже незважаючи на те, що з часу включення до навчальних програм освітньої підготовки майбутніх юристів курсу історії держави та права України у ході його викладання на лекціях та семінарських заняттях значна увага приділялася питанням кодифікації права України середини XVIII ст., мало хто тримав у руках цей товстелезний фоліант, вперше виданий відомим правознавцем професором Київського університету О.Кістяківським у 1879 р. Вже з того часу книга стала бібліографічною рідкістю і лише вузькому колу фахівців – істориків та правознавців, поталанило особисто працювати з цим виданням. Наприклад, не враховуючи приватних колекцій, у Харкові до недавнього часу з повним текстом «Прав» можна було ознайомитися лише у відділі рідкісної книги бібліотеки Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого. Ось чому вихід у світ нового видання став справжньою подією для шанувальників української історико-правової книги, як науковців, так і тих, хто просто цікавиться минулим своєї держави, історією вітчизняного права та політико-правової думки.

Книга відкривається передмовою директора Інституту держави і права ім. В.М.Корецького академіка НАН України Ю.С.Шемшученка. В ній зроблений стислий огляд політичної ситуації, за якої було укладено кодекс, подана коротка історія його дослідження, підкреслюється значення нової публікації пам'ятки для задоволення зростаючого інтересу

людей до своєї історико-правової спадщини в умовах національного та духовного відродження.

Великий інтерес викликає вміщена у книзі широка наукова розвідка, присвячена історії створення «Прав», їх структурі та змісту, складена науковим співробітником Інституту держави і права, фахівцем у галузі історії українського права XVI-XVIII ст. К.А.Вислобоковим. У підґрунтя дослідження покладено низку досі невідомих не лише широкому загалу, але й спеціалістам в галузі історії вітчизняного права матеріалів, зокрема з фондів Центрального державного історичного архіву України, ЦДІА Росії, відділу рукописів Державної публічної бібліотеки тощо. Введення до наукового обігу нових документів, їх ґрунтовний науковий аналіз дозволили суттєво доповнити сучасні уявлення про призначення кодексу, дали можливість відтворити його джерельну базу, визначити особливості змісту і структури, простежити зв'язок між складними та суперечливими реаліями Гетьманщини першої половини XVIII ст. та їх відображенням у системі і нормативному матеріалі пам'ятки.

Книга справляє добре враження художнім оформленням та поліграфією. На тлі досить небагатої останнім часом історико-правової літератури, майже цілковитої відсутності в ній праць, спеціально присвячених кодифікації права України середини XVIII ст., рецензоване видання не тільки не загубиться, а й стане цінним джерелом для дослідників – як науковців, так і студентів юридичних навчальних закладів.

В.А. Греченко, д-р іст. наук,

О.Н. Ярмиш, д-р юрид. наук

ЮРІЙ ШАПОВАЛ, ВОЛОДИМИР ПРИСТАЙКО, ВАДИМ ЗОЛОТАРЬОВ

«ЧК-ГПУ-НКВД в УКРАЇНІ: ОСОБИ, ФАКТИ, ДОКУМЕНТИ». –

Київ: АБРИС, 1997

Коли читаєш сторінки цієї книги, то здається, ніби це не документальне дослідження, а хвацько закручений тріллер, написаний якимось знаменитим сценаристом Голлівуду. Проте сценарист і режисер цього «фільму жахів» не заокеанський, хоч і дуже відомий. Драматургію й режисуру цих подій і не на сцені чи екрані, а в реальному житті здійснював відомий «корифей науки і культури», «великий вождь усіх часів і наро-